

VIÐMERKING til grein í Sosialinum 10.2.

August Wang um rúsdrekkalógina: »Smærri broytingar ynskiligar«

Íomanyrinevndu grein verður m.a. skrivað, at Felagsskrivstovan hjá Fráhaldrsrørsluni skal feinum tíðindaskrivi hava sagt »at føroyingar hava nærur heimsmet í rúsdrekkanytslu«.

Vit skulu beinanvegin gera vart við, at Felagsskrivstovan hjá Fráhaldrsrørsluni (ei heldur Felagsskrivstovnin!) ongantíð hevur sagt at føroyingar hava heimsmet í rúsdrekkanytslu. Vit sendu 27.01. eitt skriv til bløðini, har vit m.a. vísu á, at sölun av rúsdrekka er minkað umleið 30 prosent í 1993. Vit settu í hesum tíðindaskrivi tøluni hjá 1992 og 1993 upp ímóti hvørjum øðrum.

Minkingin í nýtsluni vóru høvuðstíðindini

Hetta at rúsdrekkanytslan var minkað sera nógv í 1993 vóru høvuðstíðindini. Men bæði Sosialurin og Fjórtaði fingtu tað til, at tíðindaskrivin í høvuðsheitinum snúði seg um at føroyingar hava heimsmet í brennivínsnýtslu og drekkning. Vit gjørdur eitt mistak, og tað var at vit ikki settu yvirskrift-

ina á sjálvi. Vit endaðu greinina við at siga at citat »Vónandi fara fjölmiðlafólk og onnur áhugað at nýta hagtøluni hjá 1992, tá samanborið verður við nýtsluna hjá 1993. Vit skulu samstíðis minnst til, at føroyska skrásetta nýtslan av brennivíni per íbúgva enn er ein tann hægsta í heiminum«. Hesin lítil setningurin, sum var partur av einum størri samanhangi um føroysku rúsdrekkanytsluna í 1992 og 1993, bleiv av Sosialinum og Fjórtaða gjørdur til yvirskrift á greinini. Yvirskriftin kundi heldur verið »Føroyska rúsdrekkanytslan er minkað 30 prosent í 1993« ella »Vinnýtslan er minkað við 63 prosentum í 1993«. Vit vita ikki rættiliga hví fjölmiðlafólk altíð misskilja rúsdrekka-hagtøl og rúsdrekkapolitikk yvirhøvur. Hví royna fjölmiðlar ikki heldur at víðgera okkara rúsdrekkapolitikk meira sakliga, t.d. hvussu virkar lógin í praksis?, t.v.s. bæði fyrimunir og vansar við okkara rúsdrekkapolitikk. Vit halda okk-

um hava lagt til merkis, at fjölmiðlar eru glaðari fyri at skriva um negativar fylgjur av okkara rúsdrekkapolitikk, enn tær positivu.

Fyri at venda aftur til samrøðuna við August Wang, so eru vit fullt út greiddir yvir, at føroyingar ikki áva nakað heimsmet í rúsdrekkanytslu, og vit loyva okkum at trúgva, at tað veit August eisini av, at vit vita! Tað, sum vit søgdu var, at brennivínsnýtslan í Føroyum enn er millum tær hægstu í heiminum. Vit kunnu upplýsa, at føroyingar í 1992 lógu á 4. plássi millum 32 ymsk lond, ið vanliga verða samanborin í rúsdrekkahagtølum, men gloym ikki, hetta var einans hvar í brennivínsnýtslu viðvíkur, sí hjálagað skjal frá SIFA og Norska Rusmiddel-direktoratet. August sigur við greinskrivaran (úr), at vanliga verður nýtslan mátað í reinum alkoholi per íbúgva yvir 15 ár. Hetta er ikki heilt rætt, tí ofta verður nýtslan uppgjørd í reinum alkohol-litrum per íbúgva, t.d. í viðlögdu hagtølum frá

SIFA. Tað, sum er avgerandi er at øll tøluni, ið verða samanborin, verða samanborin út frá sama fólkagrundarlagi, t.v.s. »per íbúgva« ella »íbúgva yvir 15 ár«. Tøluni hjá SIFA eru fyri 1990, vit hava tverri ikki funnið nýggjari tøl yvir brennivínsnýtsluna í hinum 31 londunum enn hesi.

Brennivínsnýtslan er høg

Um vit samanbera brennivínsnýtsluna í Føroyum í 1992 við nýtsluna í hinum 31 londunum (1990 tøl), so vísir henda at frammanfyri okkum lógu bara 1. Eystur Týskland 2. Ungarn 3. Polen 4. Føroyar øll hini 28 londini lógu aftan fyri okkum hvar brennivínsnýtslu viðvíkur.

Í 1993 hendi tað, at føroyska brennivínsnýtslan minkaði 38 prosent frá 3,46 per íbúgva til 2,23 (100:927 l: 45.333 fólk) litrar av reinum alkoholi per íbúgva. Hetta ferdi við sær, at Føroyar fóru niður á eitt 13. plássi millum hesi somu 32

londini. Við øðrum orðum kann sigast »At sjálvt um okkara nýtsla av brennivíni minkaði 38 prosent, so lógu enn heili 19 lond aftan fyri okkum«. Hetta var sostatt orsøkin til, at vit í greininu kundu siga, at føroyska nýtslan av brennivíni enn er ein tann hægsta í heiminum. Hetta merkir m.a., at bæði danir, norðmenn, sviar, bretar, írar og fleiri onnur liggja aftan fyri okkum hvar brennivínsnýtslu viðvíkur.

Samlaða rúsdrekkanytslan í Føroyum er lág

Tað er púra rætt sum August førir fram, at føroyingar eru millum tæy, ið drekka minst rúsdrekka í heiminum (minst til hann tosar um rúsdrekka ikki bert um brennivín). Vit drukku í 1993 6,18 litrar av reinum alkoholi per íbúgva yvir 15 ár ella 4,8 litrar per íbúgva. Um vit samanbera hesa nýtsluna við tæy seinastu hagtøluni, ið SIFA og Rusmiddel-direktoratet hava nýtt í frágreiðingini fyri 1993 (1990

tøl), so liggja Føroyar samanlagt á einum 27. plássi. Aftan fyri okkum liggja bæði Noregi og Ísland, meðan Svøríki samantlagt liggur á einum 25. plássi.

Føroyingar hava sostatt IKKI heimsmet í rúsdrekkanytslu, men liggja sera ovarlaga hvar brennivínsnýtslu viðvíkur. Tað, sum ger at vit samanlagt liggja so niðarlaga, er fyrst og fremst okkara lítil vinnýtsla og tann lutfalsliga lítil ølnýtslan, sum tó næstan er tvífaldað síðan 1980 (hetta var ikki ein yvirskrift).

Enn eina ferð fara vit at heita á fjölmiðlafólk um ikki at blanda begreppini rúsdrekka og brennivín saman, líkasum vit heldur ikki eiga at siga »grind og spik«, men »tøst og spik«.

Vinarligast

Felagsskrivstovan hjá
Fráhaldrsrørsluni

Tab. 1.1

Arlig omsetning av alkohol í en del land, målt i liter ren alkohol pr. innbygger

1980-1990

Land Country	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990
Frankrike	14,9	14,4	14,4	14,0	13,5	13,3	13,2	13,0	12,6	12,8	12,7
Spania	13,6	13,0	12,7	12,8	11,5	11,6	11,6	11,8	11,1	10,8	10,8
Sveits	10,8	11,1	11,3	11,1	11,1	11,2	11,0	11,0	11,0	10,9	10,8
Øst-Tyskland	10,1	10,2	10,4	10,5	10,2	10,3	10,5	10,8	11,0	11,1	11,8
Ungarn	11,8	11,5	11,6	11,3	11,7	11,5	11,4	10,7	10,5	10,7	10,8
Vest-Tyskland	11,4	11,1	10,9	11,0	10,7	10,8	10,5	10,6	10,4	10,4	10,6
Portugal	11,0	11,6	12,1	13,4	12,7	13,1	11,2	10,9	9,9	10,4	9,8
Belgia	10,8	10,5	10,8	10,8	10,6	10,5	10,3	10,7	10,0	9,5	9,9
Østerrike	11,0	11,0	9,9	10,2	10,0	9,9	10,0	10,1	10,1	10,3	10,4
Danmark	9,1	9,6	10,0	10,4	9,9	9,9	10,0	9,6	9,7	9,6	9,9
Italia	13,0	13,0	13,0	12,3	12,1	11,6	10,2	11,0	9,9	9,5	8,7
Bulgaria	8,7	9,1	9,0	8,8	9,2	8,8	9,3	8,9	9,1	9,3	9,3
Tsjekkoslovakia	9,6	9,9	9,8	9,6	9,5	9,4	9,0	8,6	8,6	8,7	8,8
Australia	9,7	9,8	9,5	9,3	8,9	9,0	8,7	8,5	8,5	8,4	8,0
Nederland	8,8	8,8	8,7	8,9	8,6	8,5	8,6	8,3	8,3	8,2	8,2
Argentina	11,5	10,5	10,0	9,9	9,6	8,9	9,0	8,8	8,1	7,7	7,5
New Zealand	9,6	9,8	9,6	8,9	9,3	8,2	8,3	8,4	7,7	7,8	7,8
Canada	8,7	8,6	8,4	8,2	8,0	7,9	7,8	7,9	7,7	7,5	7,5
USA	8,2	8,3	8,2	8,1	8,0	8,0	7,7	7,6	7,5	7,4	7,5
Romania	8,0	7,7	7,6	7,6	7,6	7,6	7,8	7,8	7,9	6,6	7,6
Storbritannia	7,3	7,1	6,9	7,2	7,2	7,4	7,4	7,5	7,6	7,6	7,6
Finland	6,4	6,5	6,4	6,4	6,6	6,5	6,9	7,1	7,3	7,6	7,7
Polen	8,7	6,6	6,4	6,4	6,5	7,0	7,2	7,2	7,1	7,0	6,2
Jugoslavia	7,8	7,5	8,2	8,0	7,7	6,3	8,0	7,4	6,6	6,4	6,1
Kypros	4,7	5,1	5,3	5,6	5,7	5,9	6,3	6,6	7,2	7,3	7,7
Japan	5,4	5,5	5,6	5,8	5,8	5,7	5,9	6,3	6,7	6,3	6,5
Irland	7,3	7,0	6,7	6,1	6,5	6,8	6,7	6,5	6,7	7,1	7,2
Hellas	6,7	6,9	5,7	6,7	6,8	6,1	4,6	5,6	5,5	5,5	5,9
Uruguay	6,1	6,2	6,0	5,7	5,6	5,3	5,2	5,7	6,0	6,0	6,4
Sverige	5,7	5,4	5,5	5,2	5,2	5,5	5,4	5,5	5,5	5,6	5,5
Chile	6,5	6,1	7,4	5,4	6,2	6,3	5,7	5,9	6,3	6,3	6,4
Island	3,9	4,0	3,9	4,1	4,1	4,0	4,1	4,0	4,1	4,1	3,9
Norge	4,6	4,2	3,8	3,8	4,0	4,2	4,2	4,4	4,2	4,2	4,1
Venezuela	3,8	4,0	3,7	3,6	3,6	3,1	3,1	3,7	4,2	3,2	3,3
Sovjetunionen	6,2	6,0	6,0	6,1	6,6	5,7	3,5	3,2	3,6	3,8	3,7
Peru	1,6	1,6	1,5	1,5	1,4	1,6	1,9	2,2	1,6	1,4	1,4

Tab. 1.2

Arlig omsetning av brennevin i en del land, målt i liter ren alkohol pr. innbygger

1983-1990

Land Country	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990
Argentina	1,0	ca 1,0	ca 1,0	ca 1,0	ca 1,0	ca 0,5	0,2	0,1
Australia	1,1	1,2	1,3	1,2	1,2	1,3	1,3	1,2
Belgia	2,2	1,9	2,1	2,0	2,2	1,5	1,2	1,2
Bulgaria	3,0	3,2	3,2	3,4	2,8	2,9	3,2	3,2
Canada	2,8	2,7	2,6	2,5	2,5	2,5	2,3	2,3
Chile	0,7	0,7	ca 0,7	ca 0,7	ca 0,7	ca 1,0	ca 1,0	ca 1,6
Danmark	1,6	1,5	1,6	1,6	1,5	1,4	1,4	1,3
Finland	3,0	3,1	3,0	3,2	3,2	3,1	3,2	3,0
Frankrike	2,4	2,2	2,3	2,3	2,4	2,5	2,6	2,5
Hellas								
Irland	1,4	1,5	1,8	1,7	1,6	1,7	1,7	ca 1,7
Island	2,1	2,2	2,3	2,4	ca 2,4	ca 2,4	2,2	2,1
Italia	1,2	ca 1,2	ca 1,2	ca 1,2	ca 1,0	ca 1,0	ca 0,8	ca 0,8
Japan	2,2	2,5	2,4	2,4	2,3	2,5	2,1	2,2
Jugoslavia	2,2	2,1	1,9	2,2	1,8	1,6	1,6	1,6
Kypros	2,3	2,3	2,4	2,6	2,7	3,0	3,0	3,2
Nederland	2,6	2,4	2,2	2,2	2,1	2,1	1,9	2,0
New Zealand	1,7	1,8	1,7	1,4	1,6	1,3	1,4	1,6
Norge	1,3	1,3	1,4	1,3	1,3	1,2	1,1	1,0
Peru								
Polen	4,1	4,2	4,6	4,7	4,7	4,6	4,5	3,8
Portugal	0,8	0,8	0,8	ca 0,8	ca 0,8	ca 0,8	ca 0,8	ca 0,8
Romania	ca 2	ca 2	ca 2	ca 2	ca 2	ca 2	ca 2	ca 2
Sovjetunionen	ca 3,3	3,7	3,1	1,9	1,6	1,8	2,0	2,0
Spania	3,0	2,8	2,8	2,9	2,9	2,8	2,8	2,7
Storbritannia	1,6	1,6	1,7	1,7	1,7	1,8	1,8	1,7
Sveits	2,2	2,1	2,2	2,1	2,0	2,0	1,9	1,8
Sverige	2,3	2,1	2,1	2,1	2,0	1,9	1,9	1,7
Tsjekkoslovakia	3,3	3,3	3,5	3,4	3,3	3,3	3,4	3,3
Ungarn	4,8	5,1	5,4	5,3	4,7	ca 4,6	ca 4,6	ca 4,3
Uruguay	1,2	1,4	1,5	1,5	1,6	1,6	1,6	1,6
USA	2,9	2,8	2,7	2,5	2,4	2,4	2,4	2,4
Venezuela								
Vest-Tyskland	2,4	2,3	2,4	2,3	2,2	2,1	2,1	2,2
Øst-Tyskland	4,8	4,6	4,8	4,9	5,1	5,2	ca 5,2	ca 5,2
Østerrike	1,6	1,5	1,5	ca 1,5	ca 1,5	ca 1,5	ca 1,5	ca 1,5

Note: Oppgavene omfatter det registrerte forbruk i de respektive land. Disse oppgavene vil for en del lands vedkommende være behøvet med en viss usikkerhet. Dessuten omfattes ikke det uregistrerte forbruk i form av hjemmeprodusert alkohol, turistimport eller smuglervarer. Tall fra tidligere år kan fås ved henvendelse til Rusmiddel-direktoratet.

Kilde:
World Drink Trends, 1992 edition
Produktschap voor gedistilleerde dranken

Per íbúgva:

1992 1993

Føroyar 6,52 4,8

Per íbúgva:

1992 1993

Føroyar 3,46 2,23

nr. 4 nr. 13